

Vergaderjaar 2022–2023

20 043

Parlementaire Vergadering van de Raad van Europa

BS/ Nr. 131

VERSLAG VAN DE ZITTING 2022 (VIERDE DEEL)

Vastgesteld 11 november 2022

1. Inleiding

Een delegatie van vijf Kamerleden nam van 10 tot en met 14 oktober 2022 deel aan de vierde deelsessie van de Parlementaire Assemblee van de Raad van Europa (PACE) in Straatburg.¹ De delegatie bestond uit **Ria Oomen-Ruijten** (CDA, plv delegatieleider), **Tiny Kox** (SP, PACE-president), **Margreet de Boer** (GroenLinks), **Bob van Pareren** (Fractie-Nanninga) en **Caspar van den Berg** (VVD), allen Eerste Kamerleden.

Naast debatten over de politieke gevolgen van de agressie van de Russische Federatie tegen Oekraïne en de vijandelijkheden tussen Azerbeidzjan en Armenië is er in de assemblee gesproken over een Europees perspectief voor de Westelijke Balkan, het tegengaan van Islamofobie of anti-moslim racisme, discriminatie van vaccins, illegale maatregelen van migratiebeheer en vrouwen in de sport. Verder nam de assemblee diverse rapporten aan en spraken de Oekraïense president, de Ierse president, de president van de Zwitserse Bondsstaat en de premier van Albanië de assemblee toe. Bij de opening van de zitting vroeg PACE President Kox de leden één minuut stilte in acht te nemen ter nagedachtenis aan de slachtoffers van de recente Russische aanvallen op woonwijken en de civiele infrastructuur in Oekraïne. Dit zijn wreedheden die doelbewust en duidelijk gericht zijn op niet-militaire doelen en tot doel hebben onschuldige mensen te terroriseren en kunnen niet worden genegeerd en niet worden gerechtvaardigd aldus de heer Kox. Ook werd tijdens een speciale ceremonie de Václav Havel-mensenrechtenprijs 2022 toegekend aan de gevangene Russische oppositieleider de heer Vladimir Kara-Murza.

De delegatie sprak en marge van de sessie met de nieuwe Permanent Vertegenwoordiger van Nederland bij de Raad van Europa, mevrouw Gonggrijp.

¹ Alle aangenomen teksten van deze sessie zijn hier te vinden: <https://pace.coe.int/en/pages/session-202204>.

2. Nederlandse interventies in plenaire debatten

De Parlementaire Assemblee heeft op 11 oktober een resolutie aangenomen ter ondersteuning van een Europees perspectief voor de Westelijke Balkan. Het rapport over de Westelijke Balkan schetst de prioriteiten voor veranderingen in de landen van de Westelijke Balkan, de verantwoordelijkheden van de Europese Unie en hoe de (Parlementaire Assemblee van de) Raad van Europa een diepere en verdere strategische relatie met de Europese Unie kan ontwikkelen om een katalyserende rol te spelen in het toetredingsproces van de Westelijke Balkan. Mevrouw De Boer benadrukte hoe belangrijk het is dat de internationale gemeenschap haar betrokkenheid bij de Westelijke Balkan toont en de regio niet vergeet. Een hernieuwd en concreet engagement van EU-zijde is essentieel, aangezien de regio de afgelopen tien jaar is verwaarloosd en vele beloften zijn gebroken aldus mevrouw De Boer. Ook verwijst zij naar haar ervaring als lid van de recente verkiezingswaarnemingsmissie in Bosnië-Herzegovina waar de bemoeienis van de Hoge Vertegenwoordiger van de VN, de heer Schmidt, niet alleen blij gaf van wantrouwen jegens de bevolking van Bosnië-Herzegovina, maar ook de etnische tekortkomingen in het kiesstelsel verder heeft versterkt.

Het is belangrijk dat nu, na de verkiezingen, opnieuw inclusieve en transparante onderhandelingen over constitutionele hervorming worden gestart, waarbij ook NGO's en oppositiepartijen moeten worden betrokken sprak mevrouw De Boer. Om dit land en zijn bevolking perspectief te bieden, moet de internationale gemeenschap steun bieden bij het voldoen aan de normen inzake democratie en mensenrechten, in plaats van zich ermee te bemoeien door progressieve hervormingen te belemmeren of etnische tekorten te versterken vervolgde zij. En dit geldt voor de hele Westelijke Balkan, wij moeten een Europees perspectief voor de hele regio steunen voegde mevrouw De Boer daar aan toe. Ook heette zij de collega's uit Kosovo welkom als sprekers in de vergadering en sprak de hoop uit hen in de niet al te verre toekomst als lidstaat te kunnen verwelkomen.

In de middagvergadering sprak de assemblee over het rapport «Raising awareness of and countering Islamophobia, or anti-Muslim racism, in Europe». Dit rapport gaat in op de toenemende signalen van Islamofobie die zich uit in vooroordelen, stigmatisering, discriminatie (waaronder profilering), haatzaaien en uitsluiting van onderwijs, werk en huisvesting. In de aangenomen resolutie roept de assemblee de lidstaten op actieplannen aan te nemen ter voorkoming en bestrijding van Islamofobie. Namens de *European Conservatives Group and Democratic Alliance* (EC/DA) reageerde de heer Van Pareren op het rapport. Het rapport geeft geen antwoord op de vraag hoe over hoe Islamofobie ontstaat en het belangrijkste punt, preventie, ontbreekt sprak de heer Van Pareren. Om er aan toe te voegen dat de gebeurtenissen in Iran en Afghanistan en, dichterbij huis, de haat die in sommige moskeeën heerst tegen de westerse samenleving niet bevorderlijk is voor de beeldvorming over de Islam. Dat is niet goed, vervolgde heer Van Pareren want we willen verbonden zijn en geen vijanden zijn. Geen segregatie, maar integratie is nodig aldus de heer Van Pareren. In haar bijdrage merkte mevrouw De Boer op dat het bestaan van anti-Afro-racisme en antisemitisme algemeen wordt erkend, terwijl de discriminatie van moslims of vermeende moslims vaak niet wordt gezien als een vorm van racisme, wat het wel is. Daarbij neemt het vaak de vorm aan van moslimhaat, van het opzettelijk beledigen, beschuldigen en diskwalificeren van mannen en vrouwen die als moslim worden gezien vervolgde mevrouw De Boer en zijn moslimvrouwen die een hoofddoek dragen bijzonder kwetsbaar voor moslimhaat. Zowel seksisme als racisme dient men te bestrijden met inbegrip van anti-moslim racisme sloot zij haar bijdrage af.

Op 11 oktober zat mevrouw Oomen-Ruijten, vicepresident van de Assemblee de plenaire vergadering voor tijdens het debat over de Westelijke Balkan. Zij verving op dat moment de president van de Assemblee, de heer Kox die doorgaans de plenaire vergadering leidt.

De assemblee sprak op 12 oktober over het nakomen van de verplichtingen van het lidmaatschap van de Raad van Europa door Hongarije. Namens de *Group of the European People's Party*(EPP/CD) reageerde mevrouw Oomen-Ruijten op het monitoringrapport. Hongarije verwijdt zich van de beginselen en waarden van de Raad van Europa, ontkent de inhoud en de gevolgen van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en verwijdt zich van de Europese Unie vatte mevrouw Oomen-Ruijten het monitoringsrapport samen. Een gemeenschap van waarden waar de rechtsstaat en de eerbiediging van de vrijheden de verbindende troeven zijn aldus mevrouw Oomen-Ruijten en vraagt in het bijzonder aandacht voor fundamentele rechten en vrijheden in Hongarije waar onder meer rechten van LGBTI en vluchtelingen onder druk staan.

In het *joint debat* kwamen in de assemblee twee rapporten over vluchtelingen aan de orde. Het eerste rapport betrof veilige derde landen voor asielzoekers en het tweede rapport betrof het tegenhouden te land en ter zee: illegale maatregelen van migratiebeheer. In de aangenomen resolutie over veilige derde landen riep de assemblee de lidstaten op om, alvorens een asielzoeker naar een derde land terug te sturen of uit te zetten, te beoordelen of die persoon toegang zou hebben tot een asielprocedure in het betreffende land zonder te worden blootgesteld aan het risico van onmenselijke en vernederende behandeling of marteling. Ter voorkoming van pushbacks van migranten en vluchtelingen nam de assemblee een resolutie aan die een reeks maatregelen voorstelt om het teruggedrijven van personen te voorkomen, de slachtoffers te beschermen en de daders te vervolgen, en de internationale samenwerking en coördinatie tussen grensautoriteiten, politie en andere met grensbewaking belaste instanties te verbeteren. In het debat merkte mevrouw De Boer op dat het niet alleen om een definitie van veiligheid gaat, maar ook om de vraag wat kan worden beschouwd als een land van herkomst of een derde land. Kunnen we een asielzoeker echt dwingen om terug te keren naar een veilig derde land, waar hij in feite nooit eerder heeft gewoond, zoals in veel lidstaten gebruikelijk is, vroeg De Boer zich af. En met betrekking tot de pushbacks tot riep mevrouw De Boer niet alleen de lidstaten aan de Europese grens op om alle pushbacks te beëindigen, maar riep alle staten op hun verantwoordelijkheid nemen en asielzoekers tegen deze acties beschermen. De asielsituatie wordt vaak aangeduid als een vluchtelingen-crisis, maar in veel landen is het niet zozeer het aantal binnenkomende vluchtelingen dat deze crisissituatie creëert, maar de bewuste politieke keuze om onvoldoende middelen toe te wijzen die leiden tot een gebrek aan capaciteit op alle fronten aldus mevrouw De Boer. Politieke beslissingen creëren crises, asielzoekers en vluchtelingen betalen de prijs en deze opzettelijke schending van hun rechten moet stoppen aan onze grenzen en in al onze landen sprak zij.

Op donderdag 13 oktober opende de plenaire vergadering met een toespraak van de Oekraïense president Zelensky. Vandaag zien we de historisch belangrijke resultaten van de dialoog in Europa, tussen Europeanen onderling sprak hij. Nog nooit in de geschiedenis was het verenigde Europa zo sterk als nu vervolgde hij en vroeg de assemblee zich te richten op alles wat nodig is om te voorkomen dat de Russische terroristen het leven in Oekraïne te verwoesten. Samen, voegde hij eraan toe, isoleren we Rusland. Dankzij onze dialoog hebben we zeer belangrijke steunprogramma's voor Oekraïne. Deze dialoog moet worden voortgezet, benadrukte president Zelensky, om Rusland als agressorstaat en elke

Russische moordenaar en slachter verantwoordelijk te stellen voor alle misdaden van deze oorlog, voor elke uiting van hun terreur. Europa kan een historische rol spelen door een speciaal tribunaal voor de Russische agressie tegen Oekraïne op te richten. Het zal de beste manier zijn om de beginselen van het internationaal recht te beschermen, aldus president Zelensky.

PACE-president Kox dankte de Oekraïense president. Het applaus dat u zojuist kreeg, laat zien hoezeer wij uw moed en uw vastberadenheid waarderen, maar ook uw wijze woorden en de wijsheid die u met ons deelde over hoe deze oorlog zo snel mogelijk kan worden beëindigd en de rechtvaardigheid, nationale soevereiniteit en territoriale integriteit van uw land kan worden hersteld, sprak de heer Kox. Wij beschouwen de unilaterale agressie van Rusland allemaal als een aanval op de multilaterale samenwerking die bedoeld is om al onze burgers in Europa te beschermen. Daarom proberen wij alles te doen wat in ons mandaat ligt om uw land en uw burgers te steunen in deze uiterst moeilijke en gevaarlijke tijden, voegde de heer Kox eraan toe.

Aansluitend debatteerde de assemblee over de verdere escalatie van de Russische agressie tegen Oekraïne. In een unaniem aangenomen resolutie roepen de parlementariërs op tot een alomvattend systeem om de Russische Federatie en haar leiders ter verantwoording te roepen voor haar agressie en schendingen van mensenrechten en humanitair recht – inclusief het versnellen van de oprichting van een speciaal ad hoc tribunaal om de misdaad van agressie tegen Oekraïne te vervolgen. Ook riep de assemblee op om het huidige Russische regime tot terroristisch regime te verklaren.

Op donderdagmiddag debatteerde de assemblee over een dreigend verbod op Pride-evenementen. Concrete aanleiding voor het debat was een verbod van een Pride-evenement in Belgrado, waar de lokale overheid de veiligheid van deelnemers en demonstranten niet kon garanderen. Namens de *European Conservatives Group and Democratic Alliance* (EC/DA) bracht de heer Van Pareren in dat nergens naar voren werd gebracht dat het een trend in de lidstaten betrof en meende dat een dergelijke individuele situatie geen gespreksonderwerp hoort te zijn in de vergadering van de assemblee van de Raad van Europa. Gelukkig zijn er ruim voldoende lidstaten waar Pride-evenementen in alle veiligheid gehouden kunnen worden en waar mensen van allerlei achtergronden met elkaar Pride-evenementen vieren sprak hij.

Tijdens het debat over discriminatie van vrouwen in de sport ging het over zaken waar vrouwen in de sport mee te maken krijgen waaronder geweld en discriminatie en ook. Mevrouw De Boer voerde het woord namens de *Socialists, Democrats and Greens Group* (SOC). Seksueel geweld tegen meisjes en vrouwen in de sport is een ernstig probleem sprak mevrouw De Boer. Vooral, maar niet alleen, in individuele sporten zijn vrouwen en meisjes uiterst kwetsbaar omdat zij voor succes sterk afhankelijk zijn van hun trainer of coach. Het is belangrijk om het bewustzijn over deze kwestie te vergroten en te beschikken over klachtenmechanismen en doeltreffende rechtsmiddelen vervolgde zij en voegde daaraan toe dat vrouwensport minder aandacht en minder budget krijgt, wat niet alleen leidt tot ongelijke betaling van beroepssporters, maar ook tot minder faciliteiten voor recreatieve sport voor vrouwen en meisjes. Tot slot vroeg mevrouw De Boer de nodige aandacht voor de specifieke problemen waarmee trans- en intersekse personen in de sport worden geconfronteerd.

Op 14 oktober werd de aanbeveling behandeld over in hoeverre staten discriminatie moeten voorkomen tussen degenen die gevaccineerd zijn en degenen die om medische of andere redenen niet gevaccineerd zijn of kunnen worden. Namens de *Socialists, Democrats and Greens Group*

(SOC) bedrukte mevrouw De Boer in haar inbreng dat dit debat niet gaat om het vaccineren op zich of over de vraag of vaccinatie kan of moet worden gebruikt als voorwaarde, bijvoorbeeld voor het reizen of het betreden van een openbare plaats. Het gaat over discriminatie op basis van de verschillende soorten vaccins. Mensen die tegen COVID-19 zijn ingeënt met een vaccin dat door het Europees Geneesmiddelenbureau is toegelaten of door de Wereldgezondheidsorganisatie in een lijst is opgenomen, moeten gelijk worden behandeld, aldus mevrouw De Boer.

3. Overige

Op de openingsdag is de tiende Václav Havel-mensenrechtenprijs – een eerbetoon aan opmerkelijke acties van het maatschappelijk middenveld ter verdediging van de mensenrechten – toegekend aan de gevangene Russische oppositieleider Vladimir Kara-Murza. Tijdens een speciale ceremonie overhandigde de PACE-president de heer Kox de prijs aan de echtgenote van de heer Kara-Murza. De opening van de fototentoonstelling SHAME over mensen die in hun jeugd misbruik zijn, werd bijgewoond door PACE-president Kox en de heer Van Pareren. De heer Van den Berg (VVD) woonde een seminar bij over politieke gevangenen in Belarus. De commissie voor gelijkheid en non-discriminatie nam unaniem een verklaring aan die de onderdrukking en de ontzegging van de rechten van Iraanse vrouwen en meisjes veroordeelt en de Iraanse overheid oproept tot beëindiging van geweld. Ook het rapport van mevrouw De Boer over huwelijksgevangenschap werd door de commissie gelijkheid en non-discriminatie unaniem aangenomen. Mevrouw Oomen-Ruijten is benoemd tot rapporteur voor de evaluatie van de werking van het partnerschap voor democratie met Marokko.

De voorzitter van de delegatie,
Oomen-Ruijten

De griffier van de delegatie,
Christiaanse